

Gemeenteraad van Amsterdam

T.a.v. raadscommissies Zorg, Jeugdzorg & Sport en Ruimtelijke Ordening

Postbus 202

1000 AE Amsterdam

Amsterdam, 31 oktober 2019

Betreft: Inventarisatie Sport in Ontwikkelgebieden

Afschrift: College van B&W en Dagelijks Besturen Stadsdelen

Geachte raadsleden,

Naar aanleiding van het overleg dat wij op 28 mei 2019 met een aantal leden van de raadscommissie Sport voerden, stuurt de Sportraad u deze brief. Wij spraken destijds over het belang van woningbouw en de noodzaak de ruimte voor sport mee te laten groeien. Mede op uw verzoek heeft de Sportraad hiertoe de ruimtelijke plannen van een zestal gebieden in Amsterdam geanalyseerd. Wij hebben ons gebaseerd op de openbare plannen die via amsterdam.nl en raadsinformatie te raadplegen zijn en ons geconcentreerd op de georganiseerde buitensport. De binnensport en sport in de openbare ruimte zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Hoewel niet minder belangrijk, is dit over het algemeen eenvoudiger te realiseren en eventuele tekorten kunnen vaak achteraf nog worden aangevuld. Dit geldt niet voor voorzieningen die de grote buitensporten faciliteren (onder meer tennis, hockey en voetbal). De ervaring leert dat eenmaal volgebouwde ruimte voorgoed is verloren voor dergelijke sportaccommodaties.

De komende drie jaar zijn investeringsbesluiten voor zo'n 35.000 woningen voorzien¹. De hiermee gepaard gaande keuzes zullen een blijvende stempel drukken op de toekomst van de stad, zijn inrichting en leefbaarheid. De realisatie van voldoende ruimte voor sport is hier onlosmakelijk mee verbonden. Hoewel de meeste van de onderzochte plannen de noodzaak van voldoende sportieve ruimte erkennen en benoemen, reserveert geen enkel plan de

---

¹ Monitor Woningbouwplannen, www.maps.amsterdam.nl

vierkante meters die nodig zijn om te kunnen voorzien in de sportieve behoeften van al deze nieuwe bewoners. Bij elkaar opgeteld vergroten vijf van de zes onderzochte plannen (Havenstad niet meegerekend) het bestaande tekort aan sportieve ruimte in Amsterdam met meer dan 200.000 vierkante meter. Dit betekent dat in of nabij deze ontwikkelgebieden nog een oppervlakte ter grootte van bijna dertig voetbalvelden moet worden gevonden om alle toekomstige bewoners straks te kunnen laten sporten.

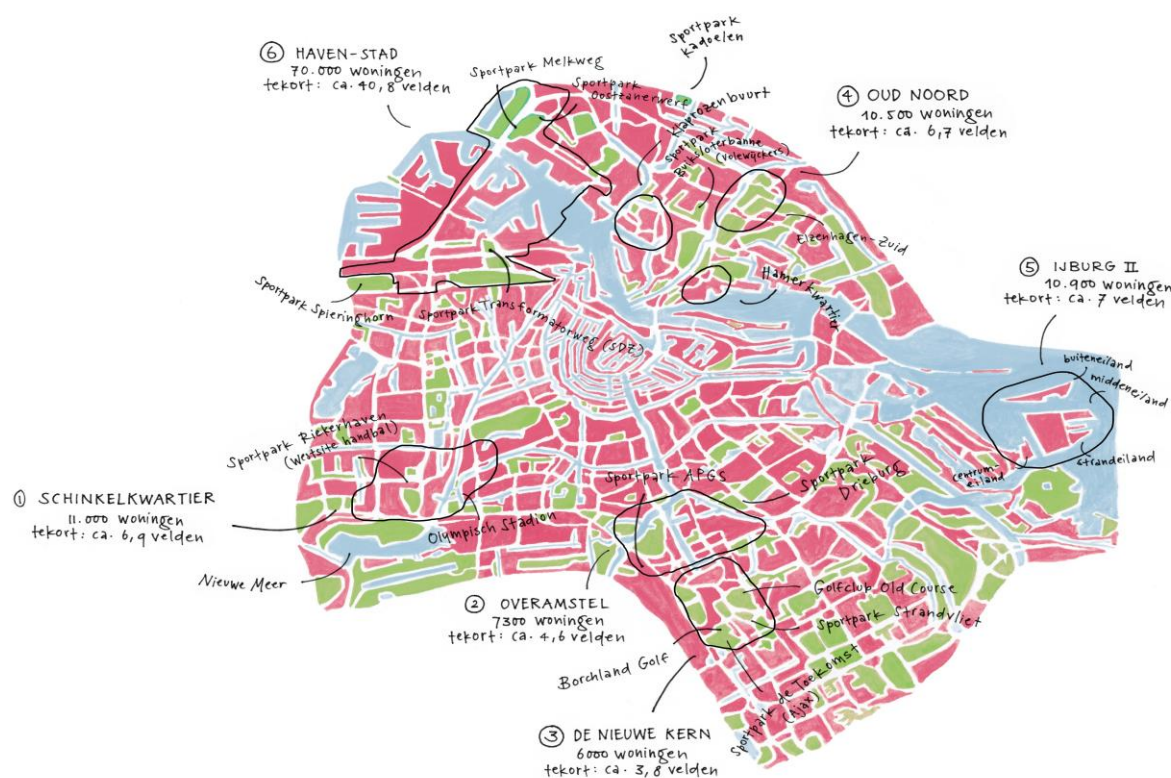

Fig. 1 De Sportraad Amsterdam heeft de ruimtelijke plannen van een zestal Amsterdamse ontwikkelgebieden geanalyseerd.

Een omvangrijke, maar haalbare opgave. Het is in vrijwel alle gebieden namelijk nog mogelijk om de plannen bij te sturen. Afhankelijk van de fase van het besluitvormingstraject waarin de plannen zich bevinden, zullen de komende periode inspraakreacties, projectnota's dan wel

investeringsbesluiten in uw commissies op de agenda staan die de mogelijkheid bieden de planvorming aan te passen. Wij verzoeken u deze momenten te benutten om de plannen kritisch te toetsen op de aanwezigheid van voldoende sportieve ruimte en bij te sturen waar nodig. De Sportraad helpt u hier graag bij. Met onderstaande inventarisatie maken we hiermee een begin. Op deze manier hoopt de Sportraad samen met u te kunnen zorgen voor een blijvend sportieve en vitale toekomst van onze stad.

Fig. 2 Het Plaberum: het proces dat ruimtelijke projecten bestuurlijk doorlopen.

1. Schinkelkwartier

(Principenota, februari 2019)

Woningen	Type buurt	Sportnorm	Opgave	In plannen	Saldo	Voetbalvelden
11.000	Stadsbuurt	5m2 pw	55.000m2	0m2	-55.000m2	-6,9

De vastgestelde Principenota Schinkelkwartier (feb 2019) stelt dat *speciale aandacht uitgaat naar de realisatie van compacte sportparken op wijkniveau, gekoppeld aan scholen, zorg- en wijkvoorzieningen. Zulke sportparken zijn kleinschalig en openbaar toegankelijk, flexibel in gebruik en aantrekkelijk, met de wijk als gastheer en de sportverenigingen als welkome gasten. Voor grotere sportvoorzieningen, zoals sportvelden of zwembaden moet onderzocht worden wat binnen het Schinkelkwartier mogelijk is en wat beter daarbuiten, bijvoorbeeld bij de Nieuwe Meer, kan worden gerealiseerd.*

De nota belooft dat de sportnorm hierbij het uitgangspunt vormt, zodat sportvoorzieningen worden mee ontwikkeld met de groei van het gebied. Voorlopig blijkt uit geen van de bestaande plannen echter waar deze ruimte gevonden dient te worden. In de wetenschap dat de oevers van de Nieuwe Meer ook nog eens in de Hoofd Groen Structuur gelegen zijn, lijkt

de realisatie van grootschalige nieuwe sportvoorzieningen in dit gebied op voorhand al een moeizaam en onzeker traject.

Opvallend genoeg ligt voormalig sportpark Riekerhaven binnen de grenzen van het plangebied Schinkelkwartier. Dit in 2014 door stadsdeel Nieuw West afgestoten sportpark is in ieder geval geografisch nog altijd de meest logische locatie om de toenemende sportbehoefte van Centrum, West en Zuid (waar de sportparken overvol zijn) op te vangen alsmede het gebied zelf te faciliteren. Op Riekerhaven bevinden zich nog enkele braakliggende voetbalvelden en een actieve handbalclub (Westsite). In de plannen is het sportpark echter in zijn geheel bestemd voor woningbouw. Niet alleen faciliteert de Principenota op deze manier het uitplaatsen van sportvoorzieningen naar de randen van de stad (van Riekerhaven naar de Nieuwe Meer of verder), ook laten de plannenmakers na in te spelen op het bestaande en toenemende gebrek aan sportieve ruimte binnen de ring.

2. Overamstel

(Fase van besluitvorming verschilt per deelgebied)

Woningen	Type buurt	Sportnorm	Opgave	In plannen	Saldo	Voetbalvelden
7300	Gemengd	5m2 pw	36.500m2	0m2	-36.500m2	-4,6

Overamstel bestaat uit meerdere deelgebieden, waaronder Amstelkwartier, Weespertrekvaart Midden en Oost en het Kauwgomballenkwartier. Vooreerst valt op dat in geen van de bekende deelplannen aan de sportnorm wordt gerefereerd. Dit is slechts ten dele te verklaren door de verschijningsdatum van de verschillende plannen.

Tegenover de komst van 7000 nieuwe bewoners in dit gebied staat de realisatie van één nieuwe sporthal in Weespertrekvaart Midden. Daarnaast wordt de voormalige Bijlmerbajes uitgerust met twee gymzalen. De plannen zelf geven aan dat *de uitdaging zit in het creëren van voldoende ruimte voor sport, spel en ontspanning. Een deel van de oplossing zit in het goed aansluiten op omliggende buurten, want in de nabijheid bevinden zich tal van aantrekkelijke bestemmingen (Amstelscheg, Park Somerlust en sportpark Drieburg). Toch is het noodzakelijk om ook in het projectgebied zelf ruimte voor sport, spel en ontspanning te realiseren.*

Buiten de genoemde sporthal en gymzalen bevat geen van de plannen echter nieuwe ruimte voor sport. Hoewel het voor de hand ligt sportpark Drieburg te presenteren als oplossing, kan het de gewenste overloopfunctie slechts ten dele vervullen. Enerzijds wordt dit sportpark namelijk al intensief bespeeld, anderzijds faciliteert het van oudsher een groot deel van de sportieve behoefte in Centrum en Oost. Ook deze delen van de stad zullen echter groeien. De andere twee bestemmingen lijken niet geschikt voor het faciliteren van de traditionele buitensporten, of er moeten concrete plannen zijn om het sportpark van de politie (APGS) open te stellen voor nieuwe bespelers.

3. De Nieuwe Kern

(Principenota, 2017)

Woningen	Type buurt	Sportnorm	Opgave	In plannen	Saldo	Voetbalvelden
6000	Gemengd	5m2 pw	30.000m2	0m2	-30.000m2	-3,8

De gebiedsontwikkeling van De Nieuwe Kern (DNK) is een samenwerking tussen de gemeenten Amsterdam en Ouderkerk aan de Amstel en de grondeigenaren Borchland, AFC Ajax² en de NS. In de Principenota *Ontwikkeling van De Nieuwe Kern (2017)* speelt sport een belangrijke rol. Zo ziet de nota kansen om voort te bouwen op het sterke sportprofiel van het gebied en wordt onderzocht of bovenregionale sportfunctie(s) kunnen worden ingepast. Tevens is ruimte ingetekend voor de vernieuwing van sportpark Strandvliet. Door dit sportpark te optimaliseren en dubbelgebruik te realiseren zou de extra vraag naar sportvoorzieningen deels in het plangebied kunnen worden opgevangen. Tegelijkertijd stelt de nota dat deze extra vraag niet alleen voortkomt uit de behoeften van nieuwe bewoners van het gebied zelf, maar ook van de gebieden eromheen zoals het Amstelkwartier en Amstel III.

Recentelijk verscheen tevens het ambtelijke rapport *Honkbal en hockey in de regio Diemen, Amsterdam oost en Zuidoost* (juni 2019). Hierin staat dat *in Zuidoost ook een ruimtelijke*

---

² Sportpark De Toekomst (complex van AFC Ajax) dient ook weer een plaats te krijgen in het plangebied. We nemen het echter niet mee in onze analyse, omdat AFC Ajax een betaald voetbal organisatie is.

opgave ligt met betrekking tot "te verplaatsen sport uit De Nieuwe Kern" en voldoende ruimte voor de inpassing van veldsport in relatie tot de groei van de stad. Volgens openbare stukken van de gemeente Ouderkerk aan de Amstel kan zelfs worden geconcludeerd dat DNK nauwelijks extra ruimte zal gaan bieden voor veldsporten en dat de vraag vooral zal zijn welke verenigingen/sporten hier een plaats zullen krijgen.³

Sportpark Strandvliet is momenteel de thuishaven van voetbalclub FC Amsterdam en tennisvereniging LTC Strandvliet. Het complex telt drie voetbalvelden en zes tennisbanen. Aangrenzend ligt de 9-holes baan van golfclub Amsterdam Old Course. Het nieuwe sportpark Strandvliet komt volgens de plannen op het dak van een parkeergarage. De omvang en inrichting van dit nieuwe complex zijn echter niet geconcretiseerd. Over de toekomst van de golfbaan zeggen de plannen helemaal niets.

Dit roept allereerst de vraag op of de bestaande sportvoorzieningen binnen het plangebied überhaupt gehandhaafd blijven of dat een deel daarvan uitgeplaatst gaat worden. De huidige bespelers verkeren hierdoor in onzekerheid. Evenmin wordt duidelijk welk deel van de extra vraag naar sportieve ruimte opgevangen gaat worden binnen DNK zelf. Daardoor blijft tot slot onduidelijk hoeveel ruimte elders gerealiseerd moeten worden, en op welke locatie. Allemaal vragen die op korte termijn, maar niet later dan in de volgende fase van het Plaberum meer concrete antwoorden verdienen.

4. Oud Noord⁴

(Stedenbouwkundigplan Elzenhagen-Zuid, nov. 2017; Projectnota Hamerkwartier, okt. 2018; Projectnota Klaprozenbuurt feb. 2019)

Woningen	Type buurt	Sportnorm	Opgave	In plannen	Saldo	Voetbalvelden
10.500	Gemengd	5m2 pw	52.500m2	0m2	-52.500	-6,7

Met betrekking tot Oud Noord hebben we de ruimtelijke ontwikkelplannen van het Hamerkwartier, de Klaprozenbuurt en Elzenhagen Zuid geanalyseerd. De laatste maakt deel

³ Ouderkerk aan de Amstel, Startnotitie Aanpak opgave maatschappelijke voorzieningen (maart 2019)

⁴ Onder meer Overhoeks (2200 woningen) en Buiksloterham (4000 woningen) zijn buiten beschouwing gelaten, aangezien de plannen voor deze gebieden inmiddels vastgesteld zijn.

uit van het grotere ontwikkelgebied Centrum Amsterdam Noord (CAN). De andere buurten van CAN hebben we buiten beschouwing gelaten, omdat de bijbehorende sportbehoefte moet worden opgevangen door de ontwikkeling van de zogenaamde Sportboog (gebied buiten de A10 tussen het Ronald McDonald Centre en sportpark De Weeren). Dit geldt echter niet voor Elzenhagen Zuid en de andere twee geanalyseerde gebieden in Oud Noord, omdat de afstand tot de Sportboog te groot is.

In de ruimtelijke plannen van genoemde drie gebieden is ruimte gereserveerd voor slechts één nieuwe sporthal, in het Hamerkwartier. In geen van de drie plangebieden is ruimte opgenomen voor een traditionele buitensportvoorziening. Alle drie verwijzen ze de nieuwe sportende bewoners door naar bestaande voorzieningen elders in Noord. Het stedenbouwkundigplan Klaprozenbuurt stelt *dat in het plangebied geen ruimte is voor georganiseerde buitensport, zoals een sportvereniging. Ten behoeve van de extra bewoners worden elders in Noord de sportfaciliteiten vernieuwd en uitgebreid, zoals bij Elzenhagen-zuid en Sportpark Kadoelen*. Over Elzenhagen-Zuid zegt het gelijknamige Stedebouwkundigplan het volgende: *het ligt in de zuidwesthoek van de polder en was het sportdomein van Noord. De voetbalvelden van DWV zijn inmiddels verhuisd, maar de atletiekbaan en sporthal functioneren nog. Zij blijven in het gebied, maar krijgen een andere plek*.

Dit klopt niet helemaal. De voetbalvelden van DWV zijn niet verhuisd, maar in 2012 door stadsdeel Noord gesaneerd. Dit heeft tot gevolg dat de thuisbasis van De Volewijckers (sportpark Buiksloterbanne) het enige overgebleven voetbalpark is dat enigszins in de buurt van Oud Noord (en de IJ-oeveren) ligt. Hoewel hier nog twee grasvelden kunnen worden omgezet in kunstgras, wat intensievere bespeling mogelijk maakt, is dit sportpark veel te klein om in de totale nieuwe behoefte te kunnen voorzien. De op sportpark Kadoelen gevestigde hockeyclub FIT kent daarnaast nu al een wachtlijst en ook buurman SV Kadoelen (voetbal) liep dit jaar al tegen de grenzen van zijn accommodatie aan. Het lijkt derhalve onrealistisch om te verwachten dat bestaande sportaccommodaties de extra vraag kunnen opvangen. De nieuw aan te leggen atletiekbaan (AV Atos) en sporthal (onder meer VOC Handbal) zijn niet meegenomen in onze berekeningen, omdat de bestaande baan en hal slechts vervangen worden en daarmee geen nieuwe vierkante meters voor sport vertegenwoordigen.

5. IJburg II

(Investeringsbesluit Centruimeiland, juli 2016; Stedenbouwkundigplan Strandeiland, okt. 2018)

Woningen	Type buurt	Sportnorm	Opgave	In plannen	Saldo	Voetbalvelden
10.100	divers	5m2/9m2 pw	85.700m2	30.000m2	-55.700m2	-7,0

Over de realisatie van voldoende sportieve ruimte op IJburg II is al veel gezegd en geschreven, ook door de Sportraad Amsterdam. In het Stedenbouwkundigplan Strandeiland is zelf nog altijd maar ruimte voor twee velden opgenomen. Het merendeel van benodigde ruimte voor sport is voorzien op Buiteneiland. Om te voorkomen dat nieuwe bewoners lang moeten wachten op de daadwerkelijke realisatie hiervan heeft de wethouder toegezegd dat tot de oplevering van een grootschalige sportpark op Buiteneiland altijd voldoende ruimte voor (verenigings)sport wordt vrijgehouden op Strandeiland.⁵ Hoe dit ruimtelijk neerslaat op Strandeiland zou moeten blijken uit de nota van beantwoording die eind 2019 verwacht wordt en laat zien hoe de inspraakreacties – waaronder die van de Sportraad – zijn verwerkt in het Stedenbouwkundigplan.

6. Haven-Stad

(Ontwikkelstrategie dec 2017)

Woningen	Type buurt	Sportnorm	Opgave	In plannen	Saldo	Voetbalvelden
70.000	Gemengd	5	350.000m2	24.000m2	-326.000m2	-40,8

De Ontwikkelstrategie Haven-Stad bevat een eerste analyse van het sportaanbod in de omgeving. Hierin wordt gesteld dat een deel van de extra vraag kan worden opgevangen door sportparken uit te breiden (Transformatorweg) of te intensiveren (Spieringhorn, De Melkweg en Oostzanerwerf). Dit is volgens de analyse echter niet genoeg om te voorzien in de totale sportbehoefte die voortkomt uit de verhoogde woningbouwopgave in Haven-Stad. Daarom zal *naar creatieve oplossingen gezocht moeten worden om georganiseerde sport*

⁵ De recente stikstofuitspraak van de Raad van State, waardoor de realisatie van de tweede fase van Strandeiland onder druk is komen te staan, maakt deze toezegging alleen maar belangrijker.

een plek te geven. Dit kan bijvoorbeeld door ruimte te maken op daken, dubbelgebruik te faciliteren en combinaties te maken met onderwijs en groen. Het zal echter een uitdaging blijven om voldoende ruimte voor sport te maken.

De Ontwikkelstrategie sluit af met een overzicht van het noodzakelijke programma per deelgebied. Sport wordt consequent in de berekeningen meegenomen. Enerzijds stelt dit gerust, omdat het blijkbaar de aandacht heeft van de plannenmakers. Anderzijds valt de omvang van de opgave op alsmede het gemak waarmee verwezen wordt naar bestaande sportparken die ook op kortere termijn al de groei van de stad dienen op te vangen. Om te kunnen voorzien in de totale sportbehoefte van Haven-Stad is de aanleg van nieuwe sportparken in het plangebied noodzakelijk. Uw waakzaamheid is geboden om ervoor te zorgen dat dit straks ook allemaal gerealiseerd gaat worden.

Tot slot

Resumerend viel bij de analyse van de verschillende ruimtelijke ontwikkelplannen een tweetal zaken op. Ten eerste kiezen de plannenmakers er te vaak voor de ruimtelijke sportopgave door te schuiven naar nieuw te ontwikkelen locaties buiten het plangebied. Planvorming over deze andere gebieden bevindt zich echter in de meeste gevallen nog in een pril stadium, waardoor er geen enkele zekerheid bestaat over de daadwerkelijke realisatie van alle noodzakelijke vierkante meters. Dit geldt in het bijzonder voor nieuwe grootschalige sportparken die voorzien zijn in groene gebieden (Nieuwe Meer, Buiteneiland) waar inpassing van voorzieningen traditioneel op veel weerstand stuit.

Ten tweede wordt vaak verwezen naar bestaande sportparken in de nabije omgeving. Hierbij lijkt lang niet altijd rekening te zijn gehouden met de huidige bezetting van die sportparken (Kadoelen, Drieburg) of het feit dat meerdere plannen hetzelfde sportpark als oplossing aandragen (sportpark Buiksloterbanne).

In beide gevallen wordt de sportopgave losgekoppeld van het projectgebied en wordt nagelaten om met concrete en (financieel) haalbare plannen te komen die voorzien in de sportieve behoeften van nieuwe bewoners.

Bovenstaande inventarisatie biedt een eerste inkijk in de positie van sport in de ruimtelijke planvorming van enkele grotere ontwikkelgebieden. In Amsterdam wordt momenteel echter gewerkt aan vele tientallen ruimtelijke ontwikkelplannen, in omvang variërend van een paar woningen tot vele duizenden. Zonder de exacte inhoud van al deze plannen te kennen,

verzoekt de Sportraad de leden van beide raadscommissies extra alert te zijn bij vaststelling van welk principe-, project- of investeringsbesluit dan ook. Het is van belang ieder ontwikkelplan, hoe klein in omvang ook, tevens in een groter geheel te plaatsen. Ook de Amsterdammers die in kleine ontwikkelgebieden komen te wonen willen de zekerheid op een gezonde en vitale toekomst. Daartoe zullen ook zij straks ergens moeten kunnen sporten en bewegen.

Met vriendelijke groet,

drs. A.G.M. Telleman

Voorzitter

SPORTRAAD AMSTERDAM